

Aan:	Gemeente Schermer
T.a.v.:	Nathalie van Offeren
Onderwerp:	Aanvulling planMER Landelijk gebied 2014
Datum:	4 juni 2014
Referte:	Matthijs van der Meulen

1. Inleiding

In het kader van het bestemmingsplan Landelijk gebied 2014 is een planMER opgesteld. Het planMER is gelijktijdig met het in procedure brengen van het ontwerpbestemmingsplan ter toetsing voorgelegd aan de Commissie voor de m.e.r. De Commissie is van mening dat in het planMER sprake is van een aantal tekortkomingen die van belang zijn voor het volwaardig meewegen van het milieubelang bij de besluitvorming over het bestemmingsplan. In het toetsingsadvies komen de volgende punten aan de orde:

- Alternatief zonder toename stikstofdepositie;
- Beoordeling van de stikstofemissie;
- Geur;
- Weidevogelgebieden;
- Landschap en cultuurhistorie.

In reactie op het toetsingsadvies wordt in deze notitie een nadere toelichting opgenomen en worden aanvullende berekeningsresultaten gepresenteerd.

2. Alternatief zonder toename stikstofdepositie

Toetsingsadvies:

De Commissie adviseert om in een aanvulling aannemelijk te maken dat er geen aantasting van natuurlijke kenmerken zal optreden, door in beeld te brengen hoe toename van de stikstofdepositie op de Natura 2000-gebieden wordt voorkomen.

Reactie:

Uit de resultaten van de depositieberekeningen zoals opgenomen in het planMER blijkt dat bij een maximale benutting van de ontwikkelingsruimte die het bestemmingsplan bij recht en via wijzigingsbevoegdheden biedt aan veehouderijen, sprake is een forse toename van stikstofdepositie binnen Natura 2000. Significante negatieve effecten kunnen niet worden uitgesloten. Om deze reden heeft de gemeente Schermer er voor gekozen in het bestemmingsplan een regeling op te nemen waarmee aan een toename van emissie strikte voorwaarden zijn verbonden. Door het treffen van mitigerende maatregelen kan worden voldaan aan deze voorwaarden. Daarbij kan het gaan om emissiebeperkende maatregelen, het gebruikmaken van externe saldering of beheermaatregelen.

Bij de beoordeling of sprake is van een toename van ammoniakemissie is de huidige, feitelijke, legale situatie op het moment van inwerkingtreding van het bestemmingsplan bepalend. De bestaande emissie wordt berekend op basis van enerzijds dieraantallen en -soorten en anderzijds de stalstystemen (rekening houdend met de emissiefactoren uit de Regeling ammoniak en veehouderij). Bij het bepalen van de bedrijfsspecifieke huidige, feitelijke, legale situatie wordt gebruik gemaakt van de beschikbare bedrijfsgegevens, waaronder bouwvergunningen, milieuvergunningen / meldingen en gegevens die beschikbaar zijn vanuit milieucontroles.

Stalsystemen

De voorwaarde dat de emissies niet mogen toenemen, betekent niet dat de bedrijven 'op slot' worden gezet. In veel gevallen zijn er mogelijkheden om het aantal stuks vee uit te breiden zonder dat de emissies toenemen. Een dergelijk uitbreiding is mogelijk door zowel bestaande als nieuwe stallen te voorzien van emissiearme(re) stalsystemen. Door de emissies vanuit de bestaande stallen te verlagen ontstaat uitbreidingsruimte (interne saldering).

In de berekeningen is voor de maximale invulling van de bouw mogelijkheden (worstcase) uitgegaan van het minst gunstige stalsysteem. Uitgaande van een situatie waarin sprake is van beweiding bedraagt de emissiefactor voor de diercategorie melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar 9.5 kg NH₃ per dierplaats per jaar (Rav code: A1.100.1). Er zijn echter stalsystemen die leiden tot een aanzienlijk lagere emissie. Het meest gunstige stalsysteem gaat uit van een mechanisch geventileerde stal met een chemisch luchtwassysteem (Rav code: A1.17). Wanneer een dergelijk systeem wordt toegepast bedraagt de emissie 3.5 kg NH₃ per dierplaats per jaar. Dit betekent dat sprake kan zijn van een behoorlijke toename van het aantal dieren zonder dat de emissie op perceelsniveau toeneemt. In deze notitie is onder punt 3 het effect van de toepassing van emissiearme stalsystemen gekwantificeerd.

Externe saldering

Niet in alle gevallen zal met emissiearme stalsystemen kunnen worden voorkomen dat bij toekomstige initiatieven geen sprake is van een toename van de ammoniakemissie. In dat geval kan externe saldering mogelijk uitkomst bieden. Uit een vergelijking van CBS-gegevens over de jaren 2000 en 2013 blijkt dat sprake is van schaalvergroting waarbij de trend is dat grotere bedrijven doorgroeien en kleinere bedrijven de bedrijfsactiviteiten beëindigen. Door gebruik te maken van het saldo dat ontstaat door een of meerdere 'stoppers' kan ondanks een toename van de emissie worden voorkomen dat de depositie binnen Natura 2000 toeneemt. Hieraan zijn voorwaarden verbonden. Zo dient de vergunning van het gestopte bedrijf te worden ingetrokken en dienen ook de planologische mogelijkheden te worden beperkt.

Beheermaatregelen

Ook bij een toename van depositie op verzuringsgevoelige habitats kunnen in bepaalde gevallen maatregelen worden getroffen waarmee significante negatieve effecten kunnen worden uitgesloten. Bij heide- en graslanden is het bijvoorbeeld mogelijk de gevoeligheid voor stikstof te verlagen door het beheer, maaien, plaggen, begrazen, in deze gebieden te intensiveren. Ook het verbeteren van de hydrologische situatie heeft een grote positieve invloed op de instandhoudingsdoelen van de habitattypen.

3. Beoordeling van de stikstofemissie

Toetsingsadvies:

De Commissie adviseert in een aanvulling op het MER de beoordeling van de stikstofemissie verder uit te werken door de effecten van emissiebeperkende maatregelen op bestaande en nieuwe stallen daarin mee te nemen. Bij de beoordeling van de stikstofemissie bij maximale invulling van het bouwvlak moet rekening worden gehouden met de emissie van de neventak dierveredeling.

Reactie:

Zoals beschreven onder punt 2 kan door de toepassing van emissiearme stalsystemen in veel gevallen een uitbreiding worden gerealiseerd zonder dat sprake is van een toename van emissies. Voorwaarde is daarbij wel dat niet alleen de nieuwe stallen, maar ook de bestaande stallen worden voorzien van luchtwassystemen (zogenaamde interne saldering). Om het effect van een dergelijke maatregel in beeld te brengen is de situatie doorgerekend waarbij alle bestaande veehouderijen kunnen groeien tot een omvang van 2 hectare en zowel voor de bestaande als de nieuwe stallen is uitgegaan van een mechanisch geventileerde stal met een chemisch luchtwassysteem (Rav code: A1.17). Tabel 1 geeft een overzicht van de berekeningsresultaten. De kolom 'Maximaal' betreft de berekenende toename zoals opgenomen in het planMER (alle bedrijven groeien tot een omvang van 2 hectare en waar mogelijk vindt omschakeling naar veehouderij plaats).

Uit de resultaten van de aanvullende berekening blijkt dat bij de toepassing van emissiearme staltechnieken (uitgaande van een maximale uitbreiding van alle bestaande veehouderijen) weliswaar nog steeds sprake is van een toename van stikstofdepositie op maatgevende toetspunten binnen Natura 2000, maar dat deze toename veel kleiner is dan bij de toepassing van reguliere stalsystemen. Uitgaande van een realistische invulling van de bouw mogelijkheden bieden dergelijke technieken een oplossing om te komen tot uitvoerbare initiatieven.

Tabel 1 Berekeningsresultaten stikstofdepositie emissiearme staltechnieken

ID	naam	depositie (in mol/ha/jaar)	
		Maximaal	Emissiearme stallen
1	Eilandspolder 1	+276,69	+52,34
2	Eilandspolder 2	+166,25	+11,69
3	Eilandspolder 3	+106,62	+5,30
4	Eilandspolder 4	+94,92	+6,13
5	Eilandspolder 5	+60,66	+6,77
6	Eilandspolder 6	+66,85	+7,03
7	Noordhollands Duinreservaat 1	+25,67	+4,37
8	Noordhollands Duinreservaat 2	+16,53	+2,80
9	Noordhollands Duinreservaat 3	+25,21	+4,58
10	Noordhollands Duinreservaat 4	+14,55	+2,54
11	Noordhollands Duinreservaat 5	+10,47	+1,68
12	Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder 1	+42,97	+6,21
13	Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder 2	+17,34	+2,61
14	Markermeer	+16,07	+2,31
15	Markermeer	+11,4	+1,65

Het bestemmingsplan biedt mogelijkheden voor de realisatie van een intensieve neventak (via afwijking ten hoogste 1.300 m2 bebouwing). Uitgaande van een maximale invulling met 1.300 vleesvarkens bedraagt de emissie ten hoogste 3.250 kg NH₃ per dierplaats per jaar. Bij de toepassing van emissiearme staltechnieken ligt de emissie aanzienlijk lager. In het onderzoek stikstofdepositie zoals opgenomen in het planMER is voor een grondgebonden veehouderij met een bouwvlak van 2 ha uitgegaan van een emissie van maximaal 4.280 kg NH₃ per jaar. De realisatie van een intensieve neventak valt dan ook binnen de bandbreedte zoals onderzocht in het planMER. In de theoretische situatie dat op ieder bouwvlak sprake is van een intensieve neventak en de rest van het bouwvlak volledig wordt benut voor grondgebonden veehouderij, kunnen de toenames van depositie echter hoger liggen dan berekend in het planMER. Dit heeft echter geen gevolgen voor de conclusies van de passende beoordeling en de gekozen doorvertaling in het bestemmingsplan. De regeling waarmee wordt geborgd dat geen sprake is van een toename van depositie binnen Natura 2000 heeft immers ook betrekking op eventuele toekomstige intensieve neventakken.

4. Geur

Toetsingsadvies:

De Commissie adviseert in een aanvulling op het MER alsnog in te gaan op de geurverspreiding ten gevolge van de intensieve veehouderij-neventakken van grondgebonden veehouderijen.

Reactie:

Het bestemmingsplan biedt mogelijkheden voor de realisatie van een intensieve neventak, bij recht tot 300 m2 en met een afwijking tot 1.300 m2. In het planMER is inzicht gegeven in de geurcontouren rond een dergelijke intensieve neventak met een omvang van 1.300 m2. Daarbij is onderscheid gemaakt in een neventak varkens en een neventak pluimvee. Uit de berekeningsresultaten blijkt dat een neventak varkens tot een aanzienlijk hogere geurbelasting leidt.

Naar aanleiding van het toetsingsadvies van de Commissie voor de m.e.r. is een aanvullende berekening uitgevoerd, waarbij als uitgangspunt is gehanteerd dat op ieder bouwvlak een intensieve neventak wordt gerealiseerd. Er is gekozen voor een neventak met varkens (voor het aspect geurhinder is een invulling met varkens 'worstcase'). In de berekeningen is uitgegaan van 1.300 vleesvarkens per bouwvlak. Daarnaast is het minst gunstige stalsysteem zoals opgenomen in de Regeling geurhinder en veehouderij toegepast (geuremissiefactor 17.9). Figuur 1 geeft een overzicht van de berekeningsresultaten voor deze theoretische, maximale invulling van de bouwmogelijkheden die het bestemmingsplan biedt.

Figuur 1 Berekeningsresultaten geurhinder intensieve neventakken

De figuur geeft inzicht in de ligging van de 3 ouE/m³-contour, de 5 ouE/m³-contour en de 10 ouE/m³-contour. Op basis van de Handreiking bij de Wet geurhinder en veehouderij kan worden bepaald wat de berekende achtergrondbelasting betekent voor het woon- en leefklimaat. In de Handreiking is per geurbelasting het percentage geurgehinderden vastgelegd en is vervolgens aangegeven wat het percentage geurgehinderden betekent voor de milieukwaliteit. Bij een geurbelasting van 3 ouE/m³ is sprake van 9% geurgehinderden (milieukwaliteit 'goed'), bij een geurbelasting van 5 ouE/m³ is sprake van 12% geurgehinderden (milieukwaliteit 'redelijk goed') en bij een geurbelasting van 10 ouE/m³ is sprake van 20% geurgehinderden (milieukwaliteit 'matig' – 'redelijk slecht').

Uit de berekeningsresultaten blijkt dat er geen grote bebouwingsconcentraties binnen de 10 ouE/m³-contouren vallen. Alleen in de linten waar de agrarische bouwvlakken zijn gelegen is plaatselijk sprake van verhoogde geurbelastingen. Daarbij dient te worden opgemerkt dat dit een theoretische situatie betreft waarin op alle bouwvlakken sprake is van een intensieve neventak. In de praktijk zal binnen de planperiode hooguit incidenteel gebruik worden gemaakt van de mogelijkheden die het bestemmingsplan biedt voor de realisatie van een intensieve neventak. Daarnaast is in het bestemmingsplan bij de afwijkingsbevoegdheid als voorwaarde opgenomen dat er geen onevenredige afbreuk aan het woon- en leefklimaat van omringende woningen mag worden gedaan. Er zullen dan ook geen onaanvaardbare situaties ontstaan als gevolg van de uitvoering van het bestemmingsplan.

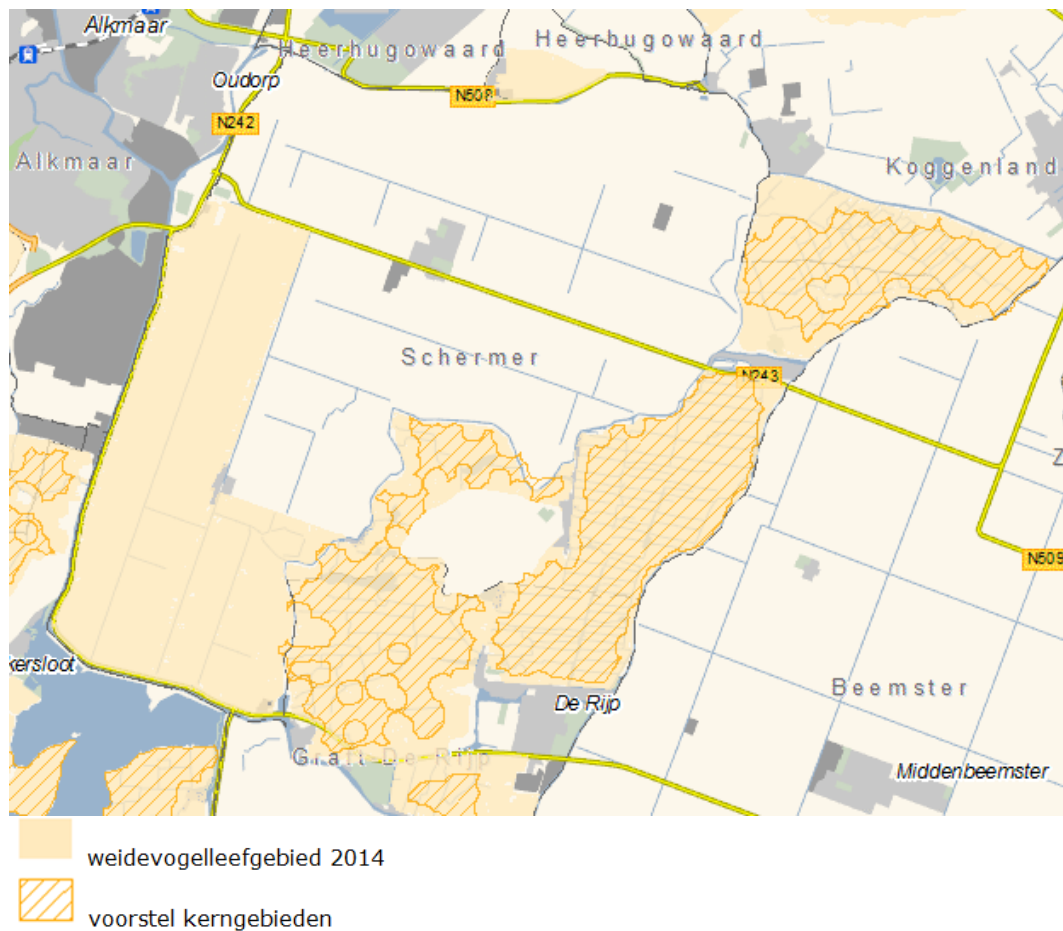
5. Weidevogelgebieden

Toetsingsadvies:

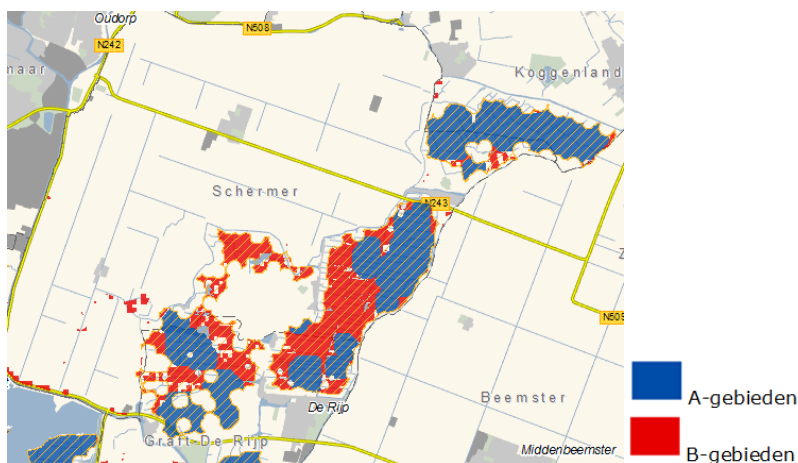
De Commissie adviseert in een aanvulling op het MER alsnog inzichtelijk te maken wat de gevolgen zijn van de ontwikkelingen die het plan mogelijk maakt voor de kwaliteit en omvang van de weidevogelgebieden.

Reactie:

De provincie Noord-Holland heeft in de structuurvisie weidevogelleefgebieden aangewezen. In het planMER is hier een figuur van opgenomen. De provincie wil in de zomer van 2014 zogenoemde kerngebieden aanwijzen (zie figuur 2), waarbij ze twee type gebieden benoemd (zie figuur 3): A-gebieden, waarin het leefgebied al optimaal is en B-gebieden, waarin het leefgebied optimaal te maken is. Voor de B-gebieden geldt dat hiervoor inrichtingsmaatregelen genomen moeten worden.

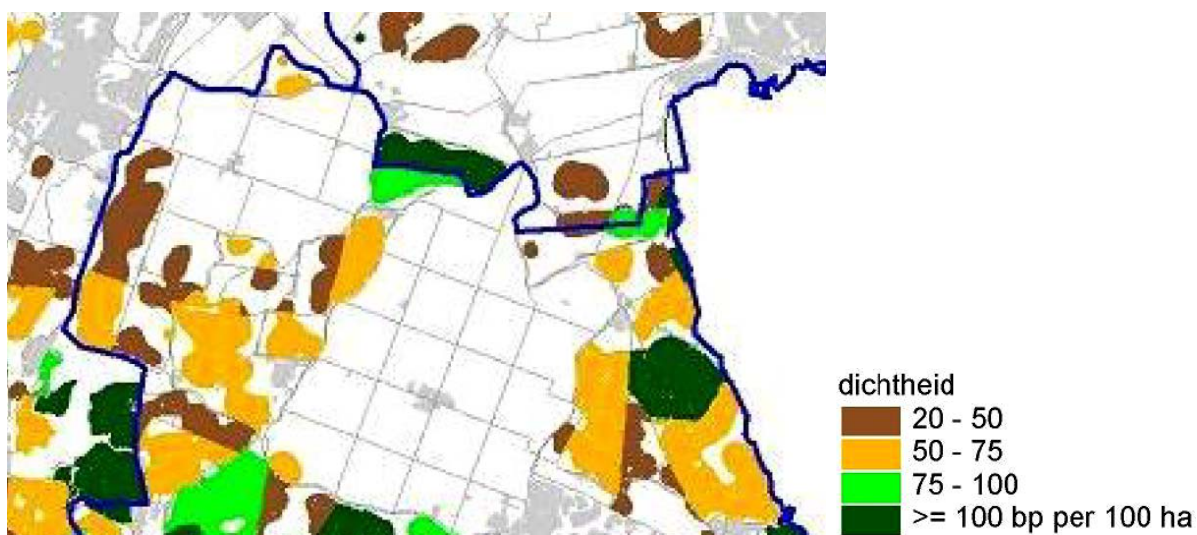

Figuur 2 Weidevogelleefgebied (gisviewer weidevogelkerngebieden, provincie Noord-Holland)

Figuur 3 A-gebieden en goede B-gebieden (gisviewer weidevogelkerngebieden, provincie Noord-Holland)

Uit de dichtheden van het aantal broedparen is met name het belang van de Polder Mijzen en grote delen van de Eilandspolder af te lezen. In 2017 zal opnieuw worden geïnventariseerd in het gebied.

Figuur 4 Weidevogeldichtheden in weidevogelkerngebieden (Weidevogelvisie Noord-Holland, Provincie Noord-Holland 2009)

In de regels van het bestemmingsplan wordt rekening gehouden met artikel 25 van de provinciale verordening. Dat betekent dat de ruimtelijke ontwikkelingen per saldo niet leiden tot verstoring of aantasting van weidevogelleefgebied.

6. Landschap en cultuurhistorie

Toetsingsadvies:

De Commissie adviseert in een aanvulling een zo volledig mogelijk overzicht te geven van de aard en de ligging van cultuurhistorische, aardkundige en archeologische waarden. Daarbij moet duidelijk aan worden gegeven hoe deze waarden als uitgangspunt worden gehanteerd bij het differentiëren van ontwikkelingsmogelijkheden in droogmakerijen en veenpolders en hoe ze verder worden beschermd door gebruik te maken van de Leidraad Cultuurhistorie van de Provincie en de Ervenstudie. Maatregelen om effecten te voorkomen en alternatieven om deze waarden te ontzien of te versterken moeten hierin expliciet worden meegenomen.

Reactie:

Het bestemmingsplan en het planMER geven op hoofdlijnen een beschrijving van de aanwezige landschappelijk en cultuurhistorische waarden en de te verwachten effecten. In het kader van het bestemmingsplan is onder andere een ervenstudie uitgevoerd om een beeld te krijgen van de aanwezige kernwaarden. Op basis van de ruimtelijke en functionele analyse is in het bestemmingsplan onderscheid gemaakt in verschillende agrarische bestemmingen. De

aanwezige landschappelijke waarden, cultuurhistorische waarden en natuurwaarden zijn bepalend geweest voor de zonering en de bijbehorende gebruiks- en bouw mogelijkheden. De veenpolders hebben de bestemming Agrarisch – Waarde natuur (of de bestemming Natuur) gekregen en de droogmakerijen de bestemming Agrarisch – Waarde cultuurhistorie. Daarnaast heeft een klein deel van het plangebied (noordwestzijde, nabij Alkmaar) de bestemming Agrarisch – Bollenteelt gekregen. Voor een nadere toelichting op de bestemmingsplansystematiek wordt verwezen naar paragraaf 10.3 in de toelichting bij het bestemmingsplan.

Als gevolg van de reizende bollenkraam worden jaarlijks wisselende percelen in gebruik genomen voor bollenteelt. Bollenteelt tast de openheid van het landschap en de waardevolle objecten niet aan. In de regels zijn beschermende regels opgenomen, zodat ook de verkavelingspatronen niet aangetast worden. Ter plaatse van Polder Mijzen en de Menningweerpolder en de reizende bollenkraam niet toegestaan. Vanwege het specifieke natuurbeheer, wordt dit ook in de Eilandspolder niet toegestaan. In de overige aardkundig waardevolle gebieden is dit wel mogelijk. Dat zou kunnen leiden tot aantasting van de aanwezige waarden. In het bestemmingsplan zijn echter regels opgenomen waardoor onder ander het verlagen, afgraven, ophogen of egaliseren van gronden, het graven, vergraven of dichten van waterlopen niet zonder omgevingsvergunning mogelijk is.

In het planMER zijn de mogelijke effecten op landschappelijke en cultuurhistorische waarden beschreven. Het detailniveau van de uitgevoerde analyse sluit aan de omvang van het plangebied en de aard en omvang van de ontwikkelingsruimte en flexibiliteit biedt. In het bestemmingsplan is de bescherming van cultuurhistorische waarden op verschillende manieren geborgd in de regels. In het verlengde van de ervenstudie is bijvoorbeeld indien er op een erf kernwaarden aanwezig zijn, een op behoud gerichte regeling opgenomen. Het bestemmen van erfsloten en binnensloten als water is daar een voorbeeld van. De bouwvlakken worden bij voorkeur niet in de breedte uitgebreid omdat dit vaak tot gevolg heeft dat de watergangen (kavelsloten) gedempt moeten worden. De watergangen maken onderdeel uit van de cultuurhistorische verkaveling en dienen daarom te worden behouden en beschermd. Het onbebouwde voorerf is buiten het bouwvlak gehouden. Ook voor de aanwezige stolpen is een beschermende regeling opgenomen (sloopverbod zonder omgevingsvergunning). De molens die oorspronkelijk het gebied hebben drooggemalen, zijn nog steeds kenmerkend voor het gebied. De bestaande bouwvorm van molens is daarom in het bestemmingsplan vastgelegd. De strakke rechthoekige verkavelingen en de rechte vaarten en sloten die uit deze tijd stammen zijn in het bestemmingsplan eveneens vastgelegd door de watergangen specifiek te bestemmen. De structuur van de verkaveling wordt hiermee benadrukt en beschermd.

Een van de belangrijkste kenmerken van het plangebied is de openheid. De openheid is beschermd door terughoudend om te gaan met nieuwe bouw mogelijkheden. Ten opzichte van het voorgaande bestemmingsplan zijn bestemmingsvlakken en bouwvlakken dan ook niet vergroot, tenzij dit eerder is toegestaan na een ruimtelijke procedure. In het bestemmingsplan zijn geen nieuwe bouwlocaties mogelijk. Het verdient de voorkeur om gebruik te maken van bestaande bouwvlakken. Ook het aanbrengen van bomen en beplanting is in de regel niet toegestaan omdat dit ten koste kan gaan van de openheid. In vrijwel het gehele plangebied zijn doorzichten tot ver in het land waarneembaar. Door terughoudend om te gaan met het beplanten en bebouwen van open gronden, wordt deze waarde beschermd.

Archeologie is in het hele plangebied beschermd door middel van dubbelbestemmingen met verschillende beschermingsniveaus. Zo zijn bijvoorbeeld locaties waar vroeger een molen heeft gestaan, strenger beschermd. Dit is op de verbeelding herkenbaar als cirkels waarbinnen een specifiek archeologieregime geldt. De beschermingszones zijn overgenomen uit de beleidsnota archeologie waar een gedegen onderzoek aan ten grondslag ligt. Bij de realisatie van nieuwe gebouwen die een ingreep vereisen waarbij de verwachting is dat archeologie kan worden geschaad, dient een onderzoek te worden verricht naar de aanwezige archeologische waarden.

Bij veel van de flexibiliteitsbepalingen in het bestemmingsplan is als voorwaarde opgenomen dat landschappelijke en cultuurhistorische waarden niet onevenredig mogen worden geschaad. Dat betreft maatwerk, waarbij per geval het begrip ‘onevenredig’ een andere uitwerking kan hebben. Op het moment dat sprake is van een concreet initiatief zullen de gevolgen in het kader van de afwijkingsbevoegdheden en wijzigingsbevoegdheden worden getoetst. Hiermee is geborgd dat geen sprake zal zijn van onaanvaardbare landschappelijke en cultuurhistorische effecten.